הִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם סִימָן קס

נָתַן לְתוֹכוֹ מַיִם, (סא) אֲפִלּוּ שָׁאסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן * לְכַתְּחִלָּה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא כְּמְזַלְזֵל בְּדָבָר חָשׁוּב שֶׁנִּשְׁתַּנָּה לְעִלּוּי (פְּרוּשׁ לְשֶׁבַח) עַד שֶׁקּוֹבֵעַ בְּרָכָה (סב) לְעַצְמוֹ. (וְיֵשׁ אוֹמְרִים דַּוְקָא יַיִן לָבָן, (סג) אֲבָל אָדֹם לֹא) (מרדכי פרק אלו דברים נכרות סי' קנ"ו). (סד) א[וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁכָּל מֵי פֵּרוֹת רְאוּיִים לִנְטִילַת יָדַיִם * בְּשָׁעַת הַדְּחָק, (סה) (וְכָל שֶׁכֵּן דְּמַתָּר לְטַל יָדַיִם בְּשָׁעַת הַדְּחָק בְּשֶׁכָּר אוֹ בְּמֵי דְּבַשׁ הַמְבֻשָּׁלִין, דְּעִקָּרָן מַיִם) (הגהות אשרי נכרות פ"ב סי' י"ח): יג ב[צָרִיךְ (סו) שֶׁיְּהֵא בַּמַּיִם רְבִיעִית. וְהָנֵי מִלֵּי (סז) לְאֶחָד, אֲבָל לְשָׁנַיִם (סח) שָׁבְאוּ לְטַל כְּאֶחָד, (סט) הָאַחֲרוֹן אֵינוֹ צָרִיךְ, (ע) וַאֲפִלּוּ בָּזֶה אַחַר זֶה, ג[וּבִלְבַד (עא) שֶׁלֹּא יַפְסִיק הַקְּלוּחַ. כֵּיצַד, הָיָה רְבִיעִית מַיִם בַּכְּלִי וּפָשַׁט אֶחָד יָדָיו וְאַחֵר יוֹצֵק עַל יָדָיו, וּבָא שֵׁנִי וּפָשַׁט יָדָיו לְמַטָּה מִמֶּנּוּ (עב) סָמוּךְ לִידֵי הָרִאשׁוֹן, וְקִלּוּחַ יוֹרֵד עַל יָדוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן וְיָדָיו שֶׁל שֵׁנִי שֶׁלְּמַטָּה מִמֶּנּוּ, יְדֵי שְׁנֵיהֶם טְהוֹרוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁפְּחֵת שִׁעוּר הָרְבִיעִית כְּשֶׁהֵם מַגִּיעִים לְיָדָיו שֶׁל שֵׁנִי, יָדָיו טְהוֹרוֹת מִפְּנֵי שֶׁהֵם בָּאִים מִשִּׁיּוּרֵי טָהֳרָה. (עג) * ד[וְיֵשׁ מַתִּירִים אֲפִלּוּ כְּשֶׁנּוֹטְלִים זֶה אַחַר זֶה,

א רַשׁ"י בְּרָכוֹת נ' (ע"ב ד"ה ונוטלין). ב רַשׁ"י פֶּרֶק קַמָּא דְּיָדַיִם וְחַיָּין ק"ו [ק"ז] (ע"א). ג רַשְׁבָּ"א (שם ד"ה הא דאמרינן מי) וְרַמְבַּ"ן (שם ד"ה ומדקאמרינן). ד כֵּן כָּתַב רַשְׁבָּ"א (תורת הבית הקצר בית ו שער ב).

בֵּאוּר הַלָּכָה

אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּעוֹלַת תָּמִיד (ס"ק יא):

יב * לְכַתְּחִלָּה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא כְּמְזַלְזֵל וְכוּ'. מִשְׁמַע דְּשָׁאר מַשְׁקִין מַהֵר לְכַתְּחִלָּה לְדָעָה זוֹ, וְכֵן כָּתַב הַגְּרָ"א. וְדַע דִּלְשִׁיטַת הַפּוֹסְקִים הַמְבֹאָרִים בְּסִימָן קע"א (ס"א) אָסוּר אַף בְּשָׁאר מַשְׁקִים מִשּׁוּם הֶפְסֵד אֳכָלִין, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

* בְּשָׁעַת הַדְּחָק. מְקוֹרוֹ עַיִן בְּאוֹר זָרוֹעַ בְּהִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם (סי' ס), וְהַדְּבָרִים שָׁם מְגֻמְגָּמִין קְצָת, וְאַף הוּא לֹא כָּתַב שָׁם אֶלָּא דֶּרֶךְ שְׁמָא, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ דְּשָׁמָא הֵיכָא דְּאֵיכָא שְׁעַת הַדְּחָק אֲפִלּוּ לְרַבָּנָן מַהֵר לְטַל בְּמֵי פֵּרוֹת:

יג * וְיֵשׁ מַתִּירִין אֲפִלּוּ וְכוּ'. הוּא בָּאֳמֶת דַּעַת הָרַבֶּה פּוֹסְקִים, רַשׁ"י (חולין קז. ד"ה הא) וְתוֹסָפוֹת (שם ד"ה ולא היא) וְרַ"ש (ידים פ"א מ"א) וּסְמַ"ג (עשין כז) וְרא"ש (חולין פ"ח סי' טו) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב טז ח"י) וְטוּר. וְהַמְחַבֵּר דְּלֹא כָּתַב לְדָעָה זוֹ אֶלָּא בְּשֵׁם יֵשׁ אוֹמְרִים, מִשּׁוּם דְּלַדְּעָה הָרִאשׁוֹנָה דְּהוּא דַּעַת הָרַמְבַּ"ן (חולין קז. ד"ה ומדקאמרינן) וְהָרַשְׁבָּ"א (שם ד"ה הא דאמרינן) מְסַיַּעַת גַּם דַּעַת הָרַאֲבַ"ד (תמים דעים סי' סז) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות מב. ד"ה קפדיתו אשיעורא) הַמַּחְמִירִין לְגַמְרֵי שֶׁיִּשָּׁלִים דַּוְקָא לִרְבִיעִית שְׁלֵמָה עַל כָּל אֶחָד, וְכֵן דַּעַת הָרַמְבַּ"ם (ברכות פ"ו ה"י) דְּהוּא לַיִת לֵיהּ כְּלָל הַתָּר שִׁיּוּרֵי טָהֳרָה בְּמַיִם רִאשׁוֹנִים, אֶלָּא צָרִיךְ לְעוֹלָם רְבִיעִית מַיִם שְׁלֵמָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד וְדַהֲתַר שִׁיּוּרֵי טָהֳרָה סְבִירָא לֵיהּ דְּהוּא רַק בְּמַיִם שְׁנִיִּים], וְכֵן מְשַׁמַע גַּם דַּעַת הַכָּל בּוֹ (סי' כג) כְּהָרַמְבַּ"ם, וְלָכֵן נָקֹט לְעִקַּר כַּדָּעָה הָרִאשׁוֹנָה, וּמִכָּל מָקוֹם בִּשְׁעַת הַדְּחָק בְּוַדַּאי יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל דַּעַת כָּל הָנֵי רַבְוָותָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק עד). אָכֵן קָשֶׁה לִי לְדַעַת הַיֵּשׁ מַתִּירִין דְּהֵם פָּרְשׁוּ כֵּן הַמִּשְׁנָה (ידים פ"א מ"א) דְּנוֹטְלִין מֵרְבִיעִית לְאֶחָד אַף לִשְׁנַיִם, וְאֵיךְ אֶפְשָׁר זֶה לְטַל מֵרְבִיעִית אַחַת לִשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שְׁנֵי פְּעָמִים מַיִם רִאשׁוֹנִים וּשְׁנַיִם לְכָל יָד וְיָד, וּמָצָאתִי שֶׁהִקְשָׁה כֵּן הַגְּאוֹן רַבִּי מָרְדְּכַי בֶּנֶט"ש זַצ"ל בְּבֵאוּר הַפְּרִידְכִי, וְכָתַב עוֹד לְהַגְדִּיל הַקּוּשְׁיָא דְּהָלֹא הַמִּשְׁנָה עֶקְרָה מֵיירֵי לְעִנְיַן תְּרוּמָה, וְשָׁם כְּמַעַט לְכַלֵּי עָלְמָא הַשִּׁעוּר עַד הַפֶּרֶק שֶׁהוּא חִבּוּר הַיָּד עִם הַזְּרוֹעַ, וְאַף אִם נִפְרַשׁ דְּמַיִירֵי דְּהֵם דָּנְטַל לִשְׁתֵּי יָדָיו בְּבַת אַחַת, מִכָּל מָקוֹם הָלֹא קַיְימָא לַן דִּבְפָחוֹת מֵרְבִיעִית צָרִיךְ לְטַל שְׁתֵּי פְּעָמִים רִאשׁוֹנִים וּשְׁנַיִם, וְנִמְצָא חֲצִי רְבִיעִית לְאֶחָד עַל שְׁתֵּי יָדָיו שְׁנֵי שְׁנוֹטֵל עַל שְׁתֵּי יָדָיו בְּבַת אַחַת [כְּגוֹן עַל יְדֵי אַחֵר שֶׁיִּטֹּל עֲלֵיהֶן], וּבֵין שְׁנוֹטֵל יָדָיו (עד) אַחַת אַחַת, לְעוֹלָם סַגִּי בִּרְבִיעִית אַחַת בְּשִׁתֵּי יָדָיו. מִיהוּ אֲפִלּוּ אֵינוֹ רוֹצֶה לִטֹּל רַק יָד אַחַת, כְּגוֹן דְּהָיָה יָדוֹ אַחַת טְהוֹרָה מִכְּבָר, גַּם כֵּן אֵין לִפְחֹת מִשִּׁעוּר רְבִיעִית [תּוֹסָפְתָּא (ידים פ"ב ה"ג), וְהוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה כתב רבינו שמשון)], וְנִרְאֶה מִשּׁוּם שֶׁבִּכְלִי צָרִיךְ רְבִיעִית לְעוֹלָם, דִּבְפָחוֹת אֵין שִׁעוּר טָהֳרָה, וּכְדִלְקַמִּיהּ בְּסָעִיף י"ד, (עג) אֲבָל עַל יָד אַחַת אֵין צָרִיךְ לִשְׁפֹּךְ אוֹתָהּ כֻּלָּהּ. וּלְקַמָּן בְּסִימָן קס"ב סָעִיף ד' (ס"ק לח) הָעַתַּקְתִּי דִּבְרֵי הָאַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ דְּיֵשׁ לִנְהֹג שֶׁלֹּא לִפְחֹת מִשִּׁעוּר רְבִיעִית מַיִם לְכָל יָד וְיָד, דְּבָזֶה לֹא יִצְטָרֵךְ לִזְהֹר בְּהַרְבֵּה דְּבָרִים הַצְּרִיכִים לִזָּהֵר: (סח) שָׁבְאוּ לְטַל כְּאֶחָד. כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּהֵינוּ שֶׁמִּתְּחִלָּה כִּוְּנוּ לִטֹּל בְּיַחַד, וְלָכֵן אַף אִם פָּשַׁט הַשֵּׁנִי יָדוֹ אַחַר שֶׁכְּבָר הִתְחִיל הָרִאשׁוֹן לִיצֹק עַל עַצְמוֹ, עוֹלָה הַנְּטִילָה גַּם לוֹ, דְּהֵנֵי כְּנוֹטְלִין שְׁנֵיהֶם יַחַד דְּאֵין מִתְחַלְּקִין זֶה מִזֶּה, אֲבָל אִם לֹא כִּוְּנוּ מִתְּחִלָּה וְיָצַק הָרִאשׁוֹן רַק לְעַצְמוֹ, וְאַחַר כָּךְ פָּשַׁט הַשֵּׁנִי יָדָיו אֲפִלּוּ קֹדֶם שֶׁנִּפְסַק הַקִּלּוּחַ, הֲרֵי כְּמוֹ נוֹטֵל בְּמֵי רְחִיצַת חֲבֵרוֹ וְלֹא עָלְתָה לוֹ נְטִילָה, וְצָרִיךְ לִנְגֹּב יָדָיו וְלַחֲזֹר וְלִטֹּל כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן קס"ב סָעִיף ד': (סט) הָאַחֲרוֹן אֵינוֹ צָרִיךְ. וְדַוְקָא כְּשֶׁגִּיעוּ הַמַּיִם עַל יָדָיו סְבִיב כָּל שִׁעוּר הַנְּטִילָה שֶׁבְּיָדוֹ: (ע) וַאֲפִלּוּ בָּזֶה אַחַר זֶה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר לֹא מַבְּעָיָא כְּשֶׁפָּשְׁטוּ יְדֵיהֶם בְּבַת אַחַת זֶה תַּחַת זֶה דְּמַהֲנֵי הַנְּטִילָה לִשְׁנֵיהֶם, אֶלָּא אֲפִלּוּ אִם פָּשַׁט הַשֵּׁנִי יָדָיו אַחַר כַּף כְּשֶׁכְּבָר הִתְחִיל לְצוֹק עַל הָרִאשׁוֹן עָלְתָה לוֹ נְטִילָה, כֵּיוָן שֶׁמִּתְּחִלָּה כִּוְּנוּ לָזֶה לִטֹּל יַחַד וְכַנַּ"ל: (עא) שֶׁלֹּא יַפְסִיק הַקִּלּוּחַ. דַּעַל יְדֵי זֶה חָשְׁבִינַן כְּאִלּוּ נָטַל גַּם הַשֵּׁנִי מֵרְבִיעִית שְׁלֵמָה, וּמִפְּנֵי שֶׁבָּאִים הַמַּיִם מִשִּׁיּוּרֵי טָהֳרָה הַקַּלּוּ זֶה לְחַשֵּׁב כְּנוֹטֵל מֵרְבִיעִית עַל יְדֵי חִבּוּר הַנְּצוֹק [בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו בין) וְהָרַשְׁבָּ"א (תורת הבית הקצר בית ו שער ב)]: (עב) סָמוּךְ וְכוּ'. דְּאָז חָשְׁבִינַן כְּיָד אַחַת, אֲבָל בְּמֵרָחֳקִים (עג) הֲוֵי כְּמוֹ נוֹטֵל בְּמֵי רְחִיצַת חֲבֵרוֹ: (עג) וְיֵשׁ מַתִּירִין אֲפִלּוּ וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שְׁנוֹטְלִין לְגַמְרֵי בִּפְנֵי עַצְמָן כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וּלְדָעָה זוֹ גַּם כֵּן דַּוְקָא

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּדֶרֶךְ אִבּוּד: (סא) אֲפִלּוּ שָׁאסוּר וְכוּ'. הֵינוּ בֵּין נָתַן לְתוֹכוֹ מַיִם בֵּין לֹא נָתַן, דְּבִכְלָם מִקְרֵי יַיִן חָשׁוּב וְקוֹבֵעַ בְּרָכָה לְעַצְמוֹ כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן רע"ב סָעִיף ה': (סב) לְעַצְמוֹ. בְּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן. אֲבָל בְּשָׁאָרֵי מַשְׁקִין וּמֵי פֵּרוֹת דְּלֹא נִתְעַלּוּ בִּבְרָכָה בִּפְנֵי עַצְמָן (סו) נוֹטְלִין אַף לְכַתְּחִלָּה לְדָעָה זוֹ: (סג) אֲבָל אָדֹם לֹא. דְּנִשְׁתַּנּוּ מִמַּרְאֵה מַיִם. וְיֵשׁ אוֹמְרִים הָרִאשׁוֹן סְבִירָא לְהוּ דְּאֵינוֹ חָשׁוּב שִׁנּוּי מַרְאֶה כֵּיוָן דְּעוֹמְדִים בְּמַרְאֵיתָן שֶׁהָיוּ מִתְּחִלָּה [רא"ש (ברכות פ"ז סי' לא)]. וְאִם הָיָה לָבָן וְעָשָׂה אוֹתָן אָדֹם עַל יְדֵי צָבַע [כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂין כַּמָּה פְּעָמִים בַּיֵּינוֹת שֶׁלָּנוּ], מִשְׁמַע דְּלֵכָלַי עָלְמָא פְּסוּלִין: (סד) וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁכָּל מֵי פֵּרוֹת וְכוּ'. הֵיא (מז) דַּעָה שְׁלִישִׁית דְּמַחְלָקַת בֵּין יַיִן לְמֵי פֵּרוֹת, דְּבִיַּיִן פָּסוּל מִדִּינָא אַף בְּדִיעֲבַד כְּדַעָה רִאשׁוֹנָה, אֲבָל בְּמֵי פֵּרוֹת נוֹטְלִין (סה) בִּשְׁעַת הַדְּחָק, דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּכָל מֵי פֵּרוֹת קָרוֹי מַיִם חוּץ מִיַּיִן. (סט) א[וּלְדִינָא יֵשׁ לְהוֹרוֹת כְּדַעָה זוֹ, לְהַחְמִיר בְּיַיִן וּלְהָקֵל בְּמֵי פֵּרוֹת בִּשְׁעַת הַדְּחָק: (סה) וְכָל שֶׁכֵּן דְּמַתָּר וְכוּ'. וּמִשּׁוּם שִׁנּוּי מַרְאֶה לֹא נִפְסָלוּ, דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּאִשְׁתַּנִּי לְעִלּוּי לֹא חָשִׁיב שִׁנּוּי [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יט) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א דְּמִשְׁמַע דְּלֹא סְבִירָא לֵיהּ סְבָרָא זוֹ: יג (סו) שֶׁיְּהֵא בַּמַּיִם רְבִיעִית. שֶׁכֵּן תִּקְּנוּ חֲכָמִים לִנְטִילַת יָדַיִם. וְשׁוֹפְכָהּ בְּשֶׁנֵּי פְּעָמִים עַל יָדָיו, דִּבְפַעַם רִאשׁוֹן מִטַּהֵר הַיָּדַיִם, וּבַשֵּׁנִיָּה מִטַּהֵר הַמַּיִם שֶׁעַלֵּיהֶם כְּדִלְקַמַּיהּ. וְאִם שָׁפַךְ הָרְבִיעִית כֻּלָּהּ בְּבַת אַחַת עַל שְׁתֵּי יָדָיו (ע) גַּם כֵּן נִטְהָרוּ יָדָיו, אַף שֶׁלֹּא שָׁפַךְ אֶלָּא פַּעַם אַחַת, וְכִמְבֹאָר בְּסִימָן קס"ב (ס"ב). וְכָל זֶה בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מַיִם מְצוּיִם, אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁמַּיִם מְצוּיִם טוֹב שֶׁיִּטֹּל בְּשֶׁפַע, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן קנ"ח סָעִיף י': (סז) לְאֶחָד. בֵּין שְׁנוֹטֵל עַל שְׁתֵּי יָדָיו בְּבַת אַחַת אוֹ בְּזֶה אַחַר זֶה (עא) שֶׁלֹּא יַפְסִיק הַקִּלּוּחַ. כֵּיוָן שֶׁמִּתְּחִלָּה כִּוְּנוּ לִטֹּל בְּיַחַד, וְלָכֵן אַף אִם פָּשַׁט הַשֵּׁנִי יָדוֹ אַחַר שֶׁכְּבָר הִתְחִיל הָרִאשׁוֹן לִיצֹק עַל עַצְמוֹ, עוֹלָה הַנְּטִילָה גַּם לוֹ, דְּהֵנֵי כְּנוֹטְלִין שְׁנֵיהֶם יַחַד דְּאֵין מִתְחַלְּקִין זֶה מִזֶּה, וְאַחַר כָּךְ פָּשַׁט הַשֵּׁנִי יָדָיו וְלֹא עָלְתָה לוֹ נְטִילָה, וְצָרִיךְ לִנְגֹּב יָדָיו וְלַחֲזֹר וְלִטֹּל כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן קס"ב סָעִיף ד': (סט) הָאַחֲרוֹן אֵינוֹ צָרִיךְ. וְדַוְקָא כְּשֶׁגִּיעוּ הַמַּיִם עַל יָדָיו סְבִיב כָּל שִׁעוּר הַנְּטִילָה שֶׁבְּיָדוֹ: (ע) וַאֲפִלּוּ בָּזֶה אַחַר זֶה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר לֹא מַבְּעָיָא כְּשֶׁפָּשְׁטוּ יְדֵיהֶם בְּבַת אַחַת זֶה תַּחַת זֶה דְּמַהֲנֵי הַנְּטִילָה לִשְׁנֵיהֶם, אֶלָּא אֲפִלּוּ אִם פָּשַׁט הַשֵּׁנִי יָדָיו אַחַר כַּף כְּשֶׁכְּבָר הִתְחִיל לְצוֹק עַל הָרִאשׁוֹן עָלְתָה לוֹ נְטִילָה, כֵּיוָן שֶׁמִּתְּחִלָּה כִּוְּנוּ לָזֶה לִטֹּל יַחַד וְכַנַּ"ל: (עא) שֶׁלֹּא יַפְסִיק הַקִּלּוּחַ. דַּעַל יְדֵי זֶה חָשְׁבִינַן כְּאִלּוּ נָטַל גַּם הַשֵּׁנִי מֵרְבִיעִית שְׁלֵמָה, וּמִפְּנֵי שֶׁבָּאִים הַמַּיִם מִשִּׁיּוּרֵי טָהֳרָה הַקַּלּוּ זֶה לְחַשֵּׁב כְּנוֹטֵל מֵרְבִיעִית עַל יְדֵי חִבּוּר הַנְּצוֹק [בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו בין) וְהָרַשְׁבָּ"א (תורת הבית הקצר בית ו שער ב)]: (עב) סָמוּךְ וְכוּ'. דְּאָז חָשְׁבִינַן כְּיָד אַחַת, אֲבָל בְּמֵרָחֳקִים (עג) הֲוֵי כְּמוֹ נוֹטֵל בְּמֵי רְחִיצַת חֲבֵרוֹ: (עג) וְיֵשׁ מַתִּירִין אֲפִלּוּ וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שְׁנוֹטְלִין לְגַמְרֵי בִּפְנֵי עַצְמָן כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וּלְדָעָה זוֹ גַּם כֵּן דַּוְקָא

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(סו) הַגְּרָ"א וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (סז) כֵּן כָּתְבוּ בְּבֵאוּר הַגּוֹלָה (אות א) וְהַגְּרָ"א וּלְבוּשֵׁי שָׁרָד, דְּלֹא כְּמַגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יט) שֶׁנִּתְקַשָּׁה בָּזֶה: (סח) דְּאִי לָאו הָכִי לֹא מִיקְרֵי צָרִיךְ הָאָדָם כָּל כָּךְ לְהַפְסִיד אוֹכְלִין: (סט) דְּהֵיא מְכַרַעַת בֵּין שְׁתֵּי הַשִּׁיטוֹת הַקּוֹדְמִין, וְאַף דְּהָאלְיָה רַבָּה (ס"ק כה) פָּסַק לְהַחְמִיר אַף בְּמֵי פֵּרוֹת דְּכֵן הוּא דַּעַת רֹב הָרִאשׁוֹנִים, מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לִסְמֹךְ לְהָקֵל בְּמִלְּתָא דְּרַבָּנָן בְּשָׁעַת הַדְּחָק, וְכֵן פָּסַק הַגְּרַ"ז (סט"ו) וְזֶרֶךְ הַחַיִּים (דין איזה מים כשרים לנטילה סי"ג) וְחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל לט ס"ה). וּמִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן בְּרָכָה נִרְאֶה דְּלֹא יְבָרֵךְ עַל נְטִילָה זוֹ, וְלִכְשֶׁיְּזְדַּמֵּן לוֹ מַיִם אַחֵר כָּךְ בְּעֵין לְטל שְׁנִית, וּכְמוֹ בְּכָל סְפֵק נְטִילָה לְעִיל בְּסָעִיף י"א: יג (ע) אֲבָל

לְכַתְּחִלָּה טוֹב יוֹתֵר לִשְׁפֹּךְ בִּשְׁנֵי פְּעָמִים, מִשּׁוּם דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דְּלְעוֹלָם צָרִיךְ מַיִם שְׁנִיִּים דַּוְקָא, וְכִמְבֹאָר בְּסִימָן קס"ב סָעִיף ב': (עב) כֵּן מְשַׁמַע מִפְּתִיחַת כָּל הַפּוֹסְקִים: (עג) כָּךְ נִרְאֶה דְּהָא לִיד אַחַת לְכַלֵּי עָלְמָא אֵינוֹ שׁוֹפֵךְ אֶלָּא חֲצִי רְבִיעִית, וּבְפָרָט דְּלִהַרְבֵּה פּוֹסְקִים גַּם עַל שְׁתֵּי יָדָיו אֵין צָרִיךְ לִשְׁפֹּךְ כָּל הָרְבִיעִית וּכְדִלְקַמַּיהּ, וְהָא דְּאֵיתָא בְּתוֹסָפְתָּא (ידים פ"א ה"א) צָרִיךְ לִטֹּל מַי רְבִיעִית, הֵיְינוּ שֶׁיְּהֵא בַּכְּלִי רְבִיעִית כְּדֵאֵיתָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה וצריך): (עג) אֲלִיָּה רַבָּה (ס"ק כט) בְּשֵׁם רַשַׁ"ל (ש"ש חולין פ"ח סי' כח) וּבַ"ח (ס"ט), אַף דִּבְבֵית יוֹסֵף (ד"ה וכתב הרשב"א) מִסְתַּפֵּק בָּזֶה, וְכֵן נִרְאֶה מִפְּתִיחַת לְשׁוֹנוֹ בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבְסִידּוּר (ה"ח) כתב: אבל מותר ליטול ידיו בשעת הדחק בשכר שלנו או מי דבש שעיקרן מים ואין בהם משום שנוי מראה הואיל ונשתנו לשבח [ולא הזכיר היתר במי פירות ויין].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

* הוֹאִיל וּבְשָׁעָה שֶׁהִתְחִיל הָאֶחָד לִטֹּל מֵהֶם הָיָה בָּהֶם רְבִיעִית, (עד) גַּם לַשֵּׁנִי זֶה עוֹלִים, מִפְּנֵי שֶׁבָּאוּ מִשִּׁיּוּרֵי טָהֳרָה. (עה) ה וְעַל דָּרְךְ זֶה נוֹטְלִים (עו) מֵחֲצִי לוֹג לִשְׁלשָׁה וּלְאַרְבָּעָה, וּמִלּוֹג לְכַמָּה בְּנֵי אָדָם, כָּל זְמַן שֶׁמַּסְפִּיקִים הַמַּיִם לִשְׁפּךְ כָּל אֶחָד עַל יָדָיו (עז) שָׁלֹשׁ פְּעָמִים. ו(וְהוּא הַדִּין) שֶׁיְּכוֹלִים לְהַנִּיחַ אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה יְדֵיהֶם (עח) זֶה בְּצַד זֶה, (עט) אוֹ זֶה עַל גַּב זֶה, וְלִטֹּל כְּאֶחָד, וּבִלְבַד (פ) שֶׁיַּרְפּוּ יְדֵיהֶם בְּעִנְיָן שֶׁיַּגִּיעוּ הַמַּיִם לְכָל אֶחָד: יד זצָרִיךְ שֶׁיְּהֵא רְבִיעִית מְכֻנָּס בְּמָקוֹם אֶחָד, (פא) שֶׁאִם נָטַל מִשְּׁמִינִית וְחָזַר וְנָטַל מִשְּׁמִינִית, יָדָיו טְמֵאוֹת כְּשֶׁהָיוּ: טו חרְבִיעִית שֶׁאָמְרוּ, בֵּין לְיָדָיו שֶׁל גָּדוֹל בֵּין לְיָדָיו (פב) שֶׁל קָטָן. טנָטְלוּ שְׁנֵי בְנֵי אָדָם, זֶה יָדוֹ אַחַת וְזֶה יָדוֹ אַחַת, (פג) * וְאַחַר כָּךְ חָזַר הַשֵּׁנִי וְנָטַל יָדוֹ הַשֵּׁנִית, (פד) הֲרֵי אֵלּוּ כִּשְׁלשָׁה בְּנֵי אָדָם, וּלְפִיכָךְ אִם הָיָה בַּכֵּלִי חֲצִי לוֹג יָדָיו טְהוֹרוֹת, וְאִם לָאו (פה) אֵין יָדוֹ הַשְּׁנִיָּה טְהוֹרָה, שֶׁאֵין נוֹטְלִין בְּפָחוֹת מֵחֲצִי לוֹג יוֹתֵר מִשְּׁנֵי בְּנֵי אָדָם:

ה שם בְּרֵישׁ פֶּרֶק קַמָּא דְּיָדַיִם לְפֵרוּשׁ הָרַא"ש (שם) וְהָרַ"ש (שם). ו שם פֶּרֶק ב' (מ"ג). ז סֵפֶר אֲרֻחוֹת חַיִּים (סי' י"ח) בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א (תורת הבית הקצר בית ו שער ג). ח תּוֹסָפְתָּא (יומא פ"א ה"א) הֲבִיאוֹ הָרַ"ש שָׁם (פ"ב מ"ב). ט הָרַשְׁבָּ"א בְּתוֹרַת הַבַּיִת (הקצר בית ו שער ב).

קסא דִּינֵי חֲצִיצָה בִּנְטִילָה. וּבוֹ ד' סְעִיפִים:

א אצָרִיךְ (א) לְזָהֵר מֵחֲצִיצָה, שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁחוֹצֵץ בִּטְבִילָה חוֹצֵץ בִּנְטִילָה,

א חַיִּין ק"ו (ע"ב).

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

כְּשֶׁבָּאוּ לִטֹּל בְּבַת אַחַת אֲבָל דְּהַשֵּׁנִי הִמְתִּין עַד שֶׁיִּטֹּל הָרִאשׁוֹן, אֲבָל כְּשֶׁבָּא הַשֵּׁנִי אַחַר זְמַן, לֹא מְהַנֵּי לִפְחוֹת מִשִּׁעוּר רְבִיעִית עַל יְדֵי זֶה [טור]: (עד) **גַּם לַשֵּׁנִי זֶה עוֹלִים וְכוּ'.** אַף לְדַעָה זוֹ צָרִיךְ הָרִאשׁוֹן לִשְׁפּךְ עַל יָדָיו שְׁתֵּי פְּעָמִים, וּלְצַמְצֵם בִּנְטִילָתוֹ כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר גַּם לַשֵּׁנִי שִׁעוּר כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִטֹּל אֶת יָדָיו, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְדַעָה רִאשׁוֹנָה צָרִיךְ שֶׁיִּשְׁפּךְ הָרִאשׁוֹן כָּל הָרְבִיעִית מַיִם עַל יָדָיו. וּבְשָׁעַת הַדְּחָק יֵשׁ לִסְמֹךְ לְהָקֵל כְּדַעָה זוֹ, דְּהוּא דַּעַת הָרַבֶּה פּוֹסְקִים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ויש): (עה) **וְעַל דָּרְךְ זֶה וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (עד) שֶׁמָּתָר לִטֹּל זֶה אַחַר זֶה אֲפִלּוּ בְּכַמָּה אֲנָשִׁים וּמִטַּעַם הַנַּ"ל: (עו) **מֵחֲצִי לֹג לִשְׁלשָׁה.** וְאִם תֹּאמַר כֵּיוָן דִּרְבִיעִית סַגִּי לִשְׁנַיִם אִם כֵּן רְבִיעִית וּמֶחֱצָה סַגִּי לִשְׁלשָׁה, יֵשׁ לוֹמַר שֶׁחָשׁוּ חֲכָמִים (עה) כֵּיוָן דִּנְפִישִׁי גַּבְרֵי לֹא יְדַקְדְּקוּ יָפָה לִטֹּל עַד הַפֶּרֶק, שֶׁכָּל אֶחָד יְצַמְצֵם הַמַּיִם שֶׁיִּשָּׁאֵר לַחֲבֵרוֹ, לָכֵן אֲסוּרִים בְּרְבִיעִית וּמֶחֱצָה. וּבְרֵיעֵבַד אִם נָטַל הָאֶחָד מֵחֲצִי רְבִיעִית יוּכְלוּ לִטֹּל שְׁנֵי הָאַחֲרוֹנִים מֵרְבִיעִית הַנִּשְׁאֶרֶת: (עז) **שָׁלֹשׁ פְּעָמִים.** בְּטוּר כָּתַב שְׁנֵי פְּעָמִים, דְּעִקַּר הַנְּטִילָה מְשׁוּם טָהֳרָה הוּא שְׁנֵי פְּעָמִים, וְרַק אִם יֵשׁ עֲלֵיהֶם לִכְלוּךְ הַחוֹצֵץ צָרִיךְ לִטֹּל פַּעַם אַחַת מִקֹּדֶם לְהַעֲבִיר הַלִּכְלוּךְ כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן קס"ב (ס"ב): (עח) **זֶה בְּצַד זֶה.** וְאֵין מִטַּמְאִין זֶה מִזֶּה בְּנִגִּיעָתָם, דְּכֻלָּם כְּיָד אַחַת חֲשִׁיבִי כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן קס"ב סָעִיף ה', וְדֵי בָּזֶה גַּם כֵּן בְּרְבִיעִית לְשֵׁנִים, וּבְחֲצִי לֹג לִשְׁלשָׁה וְאַרְבָּעָה, וּבְאֶפְשָׁר הַשְׁפִּיכָה דְּהוֹלֵךְ הַשֵּׁמֶשׁ וְיוֹצֵץ מַיִם עַל כֻּלָּם. וּמִסְתַּבְּרָא דְּדַעָה הָרִאשׁוֹנָה מַקֶּלֶת גַּם כֵּן בָּזֶה: (עט) **אוֹ זֶה עַל גַּב זֶה.** וְלֹא אָמְרִינַן דְּנִטְמְאוּ הַמַּיִם מִיָּדוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן, דְּכֻלָּם כְּיָד אַחַת חֲשִׁיבִי וְכַנַּ"ל: (פ) **שֶׁיְּרַפּוּ וְכוּ'.** הַיְנוּ (עו) שֶׁלֹּא יִדְחֲקוּ זֶה עַל זֶה: יד (פא) **שֶׁאִם נָטַל מִשְּׁמִינִית וְכוּ'.** וַאֲפִלּוּ (עז) נָטַל שְׁנֵי הַשְּׁמִינִית עַל יָדָיו בְּקִלּוּחַ אֶחָד לֹא מְהַנֵּי, דִּבְעִינַן שֶׁיִּהְיֶה הָרְבִיעִית מְכֻנָּס בְּמָקוֹם אֶחָד דַּוְקָא: **טו (פב) שֶׁל קָטָן.** פֵּרוּשׁ שֶׁל אָדָם קָטָן: (פג) **וְאַחַר כָּךְ חָזַר הַשֵּׁנִי וְכוּ'.** אֲרִאשׁוֹן קָאֵי כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁתִּי בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ואחר) וְכָךְ מִשְׁמַע בִּלְבוּשׁ: (פד) **הֲרֵי אֵלּוּ כִּשְׁלשָׁה בְּנֵי אָדָם.** דְּהָא דִּמְקַלְּינַן מֵרְבִיעִית אַחַת לִשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם, הַיְנוּ דַּוְקָא כְּשֶׁנָּטַל הָרִאשׁוֹן שְׁתֵּי יָדָיו זוֹ אַחַר זוֹ, (עמ) וְכֵן הַשֵּׁנִי אַחֲרָיו, אֲבָל כָּאן שֶׁלֹּא נָטַל מִתְּחִלָּה רַק יָד אַחַת, וְנָטַל הַשֵּׁנִי גַּם כֵּן אַחֲרָיו, חָשׁוּב בָּזֶה כְּאִלּוּ כְּבָר נָטְלוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים, וְלָכֵן כְּשֶׁחוֹזֵר הָרִאשׁוֹן לִטֹּל יָדוֹ הַשְּׁנִיָּה, חָשׁוּב כְּאָדָם שְׁלִישִׁי דְּעָלְמָא, וּמִמֵּילָא אֵין דֵּי בְּרְבִיעִית: (פה) **אֵין יָדוֹ וְכוּ'.** עַד שֶׁיְּטִיל עָלֶיהָ מֵרְבִיעִית מַיִם:

א (א) לְזָהֵר. אַקְדִּים לָזֶה הַקְּדָמָה קְצָרָה: וְהוּא דִּלְעִנְיַן טְבִילַת הַגּוּף קַיְימָא לַן דְּצָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יִהְיֶה חֲצִיצָה, וְהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה שׁוּם דָּבָר מַדְבֵּק עַל הַגּוּף בְּעֵת הַטְּבִילָה, דְּעַל יְדֵי זֶה לֹא יִהְיֶה אוֹתוֹ הַמָּקוֹם רָאוּי לְבִיאַת מַיִם, וְאִם הָיָה חֲצִיצָה לֹא עָלְתָה לָהּ טְבִילָה. וְאַף דְּמִן הַתּוֹרָה לֹא הֲוֵי חֲצִיצָה אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה הַחֲצִיצָה עַל רֹב בְּשַׂר הַגּוּף, מִדְּרַבָּנָן אָסוּר אֲפִלּוּ אִם הָיָה הַחֲצִיצָה עַל מְעוּט הַגּוּף גְּזֵרָה אַשּׁוּ רַבּוּ, אַף לֹא אָסְרוּ חֲכָמִים אֶלָּא אִם כֵּן כְּשֶׁדָּרְךְ בְּנֵי אָדָם לְהַקְפִּיד עָלָיו שֶׁיִּשָּׁאֵר כָּךְ, אַף שֶׁעָתָּה בְּעֵת הַטְּבִילָה אֵין מַקְפִּיד עַל זֶה, אֲבָל דָּבָר שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לְהַקְפִּיד אֵינוֹ חוֹצֵץ, אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה מְכֻסֶּה רֹב הַגּוּף דְּאָז אָסוּר מִדְּרַבָּנָן כְּשֶׁמַּדְבֵּק עָלָיו דָּבָר שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לְהַקְפִּיד עָלָיו. וּלְעִנְיַן נְטִילַת יָדַיִם גַּם כֵּן אַף שֶׁהוּא מִדְּרַבָּנָן (פ) כָּל דְּתָקְנוּ רַבָּנָן כְּעֵין דְּאוֹרָיְתָא תָּקְנוּ, וְעַל כֵּן אִם יֵשׁ

בֵּאוּר הַלָּכָה

פְּעָמִים וְעַד הַפֶּרֶק הָעֶלְיוֹן, וְכָתַב דִּמְזֶה בָּאֶמֶת רְאָיָה לְדַעַת הָרַאֲבַ"ד וְרַבֵּנוּ יוֹנָה הַנַּ"ל, [וְגַם לְדַעְתָּם בָּאֶמֶת עֲדַיִן אֵינוֹ מְיֻשָּׁב כָּל כָּךְ דְּחֲצִי רְבִיעִית לְשִׁתֵּי יָדָיו פַּעַם אֶחָד גַּם כֵּן כְּבָד מְאֹד שֶׁיּוֹלִיךְ סְבִיב הַיָּד, וּלְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם מְיֻשָּׁב טְפֵי, דְּסִבִירָא לַיהּ דְּפַעַם אֶחָד צָרִיךְ רְבִיעִית שְׁלֵמָה לִשְׁתֵּי יָדָיו, וְהַשְּׁנַיִם שֶׁהִצְרִיכוּ לְתַרוּמָה, הוּא לְבַד זֶה הָרְבִיעִית]:

* **הוֹאִיל וּבְשָׁעָה שֶׁהִתְחִיל וְכוּ'.** וְדַע דְּיֵשׁ מַחְמִירִין לְגַמְרֵי [הוּא דַּעַת הָרַאֲבַ"ד וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (שם)] **וּסְבִירָא לְהוּ דְּלְעוֹלָם צָרִיךְ רְבִיעִית מַיִם לְכָל אֶחָד, וְלֹא מְהַנֵּי הַמַּעֲלָה דְּשִׁיּוּרֵי טָהֳרָה אֶלָּא לְעִנְיַן שֶׁאֵין צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בַּכֵּלִי רְבִיעִית שְׁלֵמָה כְּשֶׁבָּא הַשֵּׁנִי לִטֹּל יָדָיו,** [דְּאַף דִּבְעָלְמָא אֵינוּ מְשַׁהֵר בְּמֻכָּס פָּחוֹת מִשִּׁעוּר רְבִיעִית, אֲבָל כָּאן שֶׁמִּתְּחִלָּה הָיָה רְבִיעִית בַּכֵּלִי וּבָאוּ לִטֹּל בְּבַת אַחַת חֲשִׁיב כְּאִלּוּ נָטְלוּ שְׁנֵיהֶם מִשִּׁעוּר רְבִיעִית, **אֲבָל צָרִיךְ לִטֹּל עוֹד מַיִם שְׁנַיִם בְּשִׁבְיל שְׁנֵיהֶם לְהַשְׁלִים עַד שִׁיעוּר רְבִיעִית לְכָל אֶחָד].** וְרַשַׁ"ל (ישׁ"ש חולין פ"ח סי' כח) פָּסַק כֵּן לְהַלָּכָה, וְכֵן מִשְׁמַע בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק ל) דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר בָּזֶה כְּמוֹתָם, וְכֵן מִשְׁמַע בְּבֵאוּר הַגְּרַ"א. וּמִכָּל מָקוֹם בְּשָׁעַת הַדְּחָק בְּוַדַּאי יֵשׁ לִסְמֹךְ לְהָקֵל כְּדַעַת הַיֵּשׁ מַתִּירִין כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה וכתב הרשב"א):

טו * וְאַחַר כָּךְ חָזַר הַשֵּׁנִי וְכוּ'. וּמִסְתַּבְּרָא כְּוָנַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ עַל הָרִאשׁוֹן [וְשֵׁנִי קָרֵי עַל שֵׁם הָאִישׁ שֶׁנָּטַל לְפָנָיו שֶׁהוּא עַתָּה שֵׁנִי לוֹן], וּמְשׁוּם דְּכֻלָּן שָׁלֹא נָטַל שְׁתֵּי יָדָיו זֶה אַחַר זֶה חֲשִׁבִינַן לֵיהּ עַתָּה כְּאִלּוּ הוּא אָדָם שְׁלִישִׁי, וְאֵין דֵּי לָזֶה בִּרְבִיעִית אֶחָד, **אֲבָל אִם הַשֵּׁנִי נָטַל גַּם יָדוֹ הַשְּׁנִיָּה תֵּכֶף אַחַר שֶׁנָּטַל יָדוֹ הָרִאשׁוֹנָה בְּוַדַּאי מִהֲנֵי לֵיהּ הַנְּטִילָה,** דְּהָא קַיְימָא לַן מַיִם רְבִיעִית נוֹטְלִין אֲפִלּוּ לִשְׁנַיִם מִשּׁוּם דְּאָתוּ מִשִּׁיּוּרֵי טָהֳרָה, וּמַה מַּפְסִידוּ בְּמַה שֶּׁהָרִאשׁוֹן נָטַל רַק יָדוֹ אַחַת, כֵּן נִרְאֶה לִי פָּשׁוּט:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(עד) וְגַם לְדַעָה קַמַּיְיתָא גַּם כֵּן מֵאַחַר מֵחֲצִי לוֹג לִשְׁלשָׁה וְכֵן מִלּוֹג לְכַמָּה בְּנֵי אָדָם דְּהָא מַתְנִיתִין הִיא, **אֶלָּא דִּלְדַעָה קַמַּיְיתָא מְתוּקָּמָא הַךְ מִשְׁנָה בְּשֶׁלֹּא נִפְסַק הַקִּלּוּחַ** דַּוְקָא, וְנִרְאֶה שֶׁדִּבְרֵי עֲרוּךְ מְתֻפָּרְשׁ גַּם לְדַעָה קַמַּיְיתָא וּבְאֹפֶן שֶׁלֹּא נִפְסַק הַקִּלּוּחַ, וּמַה שֶּׁכָּתַב וְהוּא הַדִּין שֶׁיְּכוֹלִים וְכוּ' אוֹ זֶה עַל גַּב זֶה, רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁמַּנִּיחִים לְכַתְּחִלָּה כֻּלָּם יְדֵיהֶם בְּעֵת תְּחִלַּת הַנְּטִילָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן מַעֲקָרָא מֵיירֵי

(עה) וְעַל דָּרְךְ זֶה וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר לְטֹל זֶה אַחַר זֶה אֲפִלּוּ בְּכַמָּה אֲנָשִׁים וּמִטַּעַם הַנַּ"ל: **(עו) מֵחֲצִי לֹג לִשְׁלשָׁה.** וְאִם תֹּאמַר כֵּיוָן דִּרְבִיעִית סַגִּי לִשְׁנַיִם אִם כֵּן רְבִיעִית וּמֶחֱצָה סַגִּי לִשְׁלשָׁה, יֵשׁ לוֹמַר שֶׁחָשׁוּ חֲכָמִים (עה) כֵּיוָן דִּנְפִישִׁי גַּבְרֵי לֹא יְדַקְדְּקוּ יָפָה לִטֹּל עַד הַפֶּרֶק, שֶׁכָּל אֶחָד יְצַמְצֵם הַמַּיִם שֶׁיִּשָּׁאֵר לַחֲבֵרוֹ, לָכֵן אֲסוּרִים בְּרְבִיעִית וּמֶחֱצָה. וּבְרֵיעֵבַד אִם נָטַל הָאֶחָד מֵחֲצִי רְבִיעִית יוּכְלוּ לִטֹּל שְׁנֵי הָאַחֲרוֹנִים מֵרְבִיעִית הַנִּשְׁאֶרֶת: **(עז) שָׁלֹשׁ פְּעָמִים.** בְּטוּר כָּתַב שְׁנֵי פְּעָמִים, דְּעִקַּר הַנְּטִילָה מְשׁוּם טָהֳרָה הוּא שְׁנֵי פְּעָמִים, וְרַק אִם יֵשׁ עֲלֵיהֶם לִכְלוּךְ הַחוֹצֵץ צָרִיךְ לִטֹּל פַּעַם אַחַת מִקֹּדֶם לְהַעֲבִיר הַלִּכְלוּךְ כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן קס"ב (ס"ב): **(עח) זֶה בְּצַד זֶה.** וְאֵין מִטַּמְאִין זֶה מִזֶּה בְּנִגִּיעָתָם, דְּכֻלָּם כְּיָד אַחַת חֲשִׁיבִי כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן קס"ב סָעִיף ה', וְדֵי בָּזֶה גַּם כֵּן בְּרְבִיעִית לְשֵׁנִים, וּבְחֲצִי לֹג לִשְׁלשָׁה וְאַרְבָּעָה, וּבְאֶפְשָׁר הַשְׁפִּיכָה דְּהוֹלֵךְ הַשֵּׁמֶשׁ וְיוֹצֵץ מַיִם עַל כֻּלָּם. וּמִסְתַּבְּרָא דְּדַעָה הָרִאשׁוֹנָה מַקֶּלֶת גַּם כֵּן בָּזֶה: **(עט) אוֹ זֶה עַל גַּב זֶה.** וְלֹא אָמְרִינַן דְּנִטְמְאוּ הַמַּיִם מִיָּדוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן, דְּכֻלָּם כְּיָד אַחַת חֲשִׁיבִי וְכַנַּ"ל: **(פ) שֶׁיְּרַפּוּ וְכוּ'.** הַיְנוּ (עו) שֶׁלֹּא יִדְחֲקוּ זֶה עַל זֶה: **יד (פא) שֶׁאִם נָטַל מִשְּׁמִינִית וְכוּ'.** וַאֲפִלּוּ (עז) נָטַל שְׁנֵי הַשְּׁמִינִית עַל יָדָיו בְּקִלּוּחַ אֶחָד לֹא מְהַנֵּי, דִּבְעִינַן שֶׁיִּהְיֶה הָרְבִיעִית מְכֻנָּס בְּמָקוֹם אֶחָד דַּוְקָא: **טו (פב) שֶׁל קָטָן.** פֵּרוּשׁ שֶׁל אָדָם קָטָן: **(פג) וְאַחַר כָּךְ חָזַר הַשֵּׁנִי וְכוּ'.** אֲרִאשׁוֹן קָאֵי כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁתִּי בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ואחר) וְכָךְ מִשְׁמַע בִּלְבוּשׁ: **(פד) הֲרֵי אֵלּוּ כִּשְׁלשָׁה בְּנֵי אָדָם.** דְּהָא דִּמְקַלְּינַן מֵרְבִיעִית אַחַת לִשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם, הַיְנוּ דַּוְקָא כְּשֶׁנָּטַל הָרִאשׁוֹן שְׁתֵּי יָדָיו זוֹ אַחַר זוֹ, (עמ) וְכֵן הַשֵּׁנִי אַחֲרָיו, אֲבָל כָּאן שֶׁלֹּא נָטַל מִתְּחִלָּה רַק יָד אַחַת, וְנָטַל הַשֵּׁנִי גַּם כֵּן אַחֲרָיו, חָשׁוּב כְּאִלּוּ כְּבָר נָטְלוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים, וְלָכֵן כְּשֶׁחוֹזֵר הָרִאשׁוֹן לִטֹּל יָדוֹ הַשְּׁנִיָּה, חָשׁוּב כְּאָדָם שְׁלִישִׁי דְּעָלְמָא, וּמִמֵּילָא אֵין דֵּי בִּרְבִיעִית: **(פה) אֵין יָדוֹ וְכוּ'.** עַד שֶׁיְּטִיל עָלֶיהָ מֵרְבִיעִית מַיִם:

(עמ) וְגַם כֵּן מַתִּיר מֵחֲצִי לוֹג לִשְׁלשָׁה וְכֵן מִלּוֹג לְכַמָּה בְּנֵי אָדָם דְּהָא מַתְנִיתִין הִיא, **אֶלָּא דִּלְדַעָה קַמַּיְיתָא מְתוּקָּמָא הַךְ מִשְׁנָה בְּשֶׁלֹּא נִפְסַק הַקִּלּוּחַ** דַּוְקָא, וְנִרְאֶה שֶׁדִּבְרֵי עֲרוּךְ מְתֻפָּרְשׁ גַּם לְדַעָה קַמַּיְיתָא וּבְאֹפֶן שֶׁלֹּא נִפְסַק הַקִּלּוּחַ, וּמַה שֶּׁכָּתַב וְהוּא הַדִּין שֶׁיְּכוֹלִים וְכוּ' אוֹ זֶה עַל גַּב זֶה, רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁמַּנִּיחִים לְכַתְּחִלָּה כֻּלָּם יְדֵיהֶם בְּעֵת תְּחִלַּת הַנְּטִילָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן מַעֲקָרָא מֵיירֵי

(עמ) שְׁבְּעֵת הַיְצִיקָה פָּשַׁט הַשֵּׁנִי יָדָיו לְמַטָּה מִן הָרִאשׁוֹן וְכֵן כֻּלָּם: **(עמ)** וְהָא דִּלְאַרְבָּעָה יְדֵי חֲצִי לוֹג וְכֵן לוֹג לְכַמָּה בְּנֵי אָדָם וְלֹא חִישִׁינַן לָזֶה, יֵשׁ לוֹמַר דִּבְשִׁעוּר גָּדוֹל תּוֹ לֹא חִישִׁי הָרִאשׁוֹנִים כְּלָל בְּעֵד הָאַחֲרוֹנִים: **(עו)** הָרַמְבַּ"ם בְּפֵרוּשׁוֹ (ריש פ"ב מ"ג):

יד (עז) [שְׁיָרֵי] כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י ס"ק נד) וְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק לב): **טו (עמ) הַיְנוּ עַל יְדֵי חִבּוּר הַנְּצוֹק, אוֹ לְהַיֵּשׁ מַתִּירִין בְּכָל גְּוָנֵי** וְכַנַּ"ל: **א (ע) לְבוּשׁ:**

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah